

การวางแผนกลยุทธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนา โดยพระสงฆ์

กรณีศึกษาวัดสระเกศราชวรมหาวิหาร เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย จังหวัดกรุงเทพมหานคร *

พระภัทรกร

เนตรสง่า **

คำสำคัญ: พระพุทธศาสนา/พระสงฆ์/กลยุทธ์

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ความเป็นมาของศาสนาพุทธเริ่มตั้งแต่สมัยพุทธกาล ผู้ประกาศศาสนาและเป็นศาสดาของศาสนาพุทธคือพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ทรงตรัสรู้เมื่อวันขึ้น 15 ค่ำ เดือนวิสาขะหรือเดือน 6 ณ ใต้ต้นพระศรีมหาโพธิ์ ตำบลอุรุเวลาเสนานิคมแคว้นมคธ ประเทศอินเดีย 45 ปี ก่อนพุทธศักราช ปัจจุบันสถานที่นี้ เรียกว่า พุทธคยา อยู่ห่างจากเมืองคยาประมาณ 11 กิโลเมตร ประวัติความเป็นมาของพุทธศาสนาหลังจากการประกาศศาสนา เริ่มจากการแพร่หลายไปทั่วอินเดีย พระพุทธเจ้าทรงมีพระนามเดิมว่า " สิทธัตถะ"หมายถึง ผู้ที่สำเร็จความมุ่งหมายแล้ว หรือผู้ปรารถนาสิ่งใด ย่อมได้สิ่งนั้น ทรงเป็นพระราชโอรสของพระเจ้าสุทโธทนะ กษัตริย์ผู้ครองกรุงกบิลพัสดุ์ แคว้นสักกะ และ "พระนางสิริมหามายา" พระราชธิดาของกษัตริย์ราชสกุลโกถิยวงศ์แห่งกรุงเทวทหะ แคว้นโกถิยะ

*บทความนี้เรียบเรียงจากการค้นคว้าอิสระเรื่อง การวางแผนกลยุทธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนา โดย พระสงฆ์ กรณีศึกษาวัดสระเกศราชวรมหาวิหาร เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย จังหวัดกรุงเทพมหานคร โดยมีผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทิพรัตน์ บุบผะศิริ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา

**นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต โครงการการจัดการงานสาธารณะ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

เมื่อเจ้าชายสิทธัตถะ ทรงมีพระชนมายุ 29 พรรษา ทรงเริ่มเบื่อหน่ายในการครองเรือน เริ่มทรงประพฤติตนเป็นบรรพชิต เนื่องจากทั้งนี้พระองค์เสด็จประพาสพระราชอุทยานโดยรถม้าขณะเสด็จไป ระหว่างทางได้ทอดพระเนตรเห็น เทวทูต 4 คือ พบคนแก่ คนเจ็บ คนตาย และสมณะ (นักบวช) จึงเกิด

ความเบื่อหน่ายทรงคิดไว้ว่า ชีวิตทุกคนต้องตกอยู่ในสภาพเช่นนั้นและวิถีทางที่จะพ้นจากความทุกข์ของชีวิต เช่นนี้ได้จะต้องสละเพศผู้ครองเรือนในที่สุดพระองค์ก็ได้ตัดสินใจเสด็จออกผนวชในตอนดึกของคืนวันหนึ่ง ทรงตัดพระเมาลีอธิฐานเพศบรรพชิตริมฝั่งแม่น้ำอโนมา เมื่อพระชนมายุ 29 พรรษาหลังพระราหุลประสูติได้ เล็กน้อยทรงหวังจะช่วยชาวโลกให้พ้นทุกข์ จึงได้ทรงสละความสุขนานาประการ สละ ลูกเมีย ญาติ พี่น้อง และมิตร สหายออกบวช เพื่อหาทางที่จะนำไปสู่ความพ้น ทุกข์ ทรงผนวชอยู่จนกระทั่งมีพระชนม์ ได้ ๓๕ พรรษา จึงได้ตรัสรู้คือรู้แจ้งในความจริงแห่งโลก

เมื่อตรัสรู้แล้ว พระองค์ก็เสด็จเที่ยวแนะนำสั่งสอนประชาชนในแคว้นต่าง ๆ ในอินเดียเพื่อ หาทางที่จะนำ ประชาชนไปสู่ ความ พ้นทุกข์อยู่เป็นเวลาถึง 45 ปี ปรากฏว่าประชาชน ชาวอินเดียใน สมัยนั้นได้หันมานับถือ พระพุทธศาสนาและเข้ามา บรรพชา อุปสมบทเป็นจำนวนมาก พระพุทธเจ้าทรง สั่ง สอนอยู่จนกระทั่งมีพระชนมายุได้ 80 จึงเสด็จดับขันธปรินิพพาน

หลังจากที่พระพุทธเจ้าปรินิพพานแล้ว สาวกของพระองค์ก็ยังช่วยกันเผยแผ่พระพุทธศาสนา สืบต่อมา จนกระทั่งถึงประมาณ พ.ศ. 300 พระเจ้า อโศกมหาราชแห่งเมืองปาฏลิบุตรร่วมกับคณะสงฆ์ได้ส่ง พระสงฆ์ออกประกาศ พระพุทธศาสนา ทั้งภายในและ ภายนอกประเทศอินเดีย คณะสงฆ์สายหนึ่งได้ เข้า มายังสุวรรณภูมิ อันได้แก่ดินแดนในเขต ประเทศพม่าและไทยในปัจจุบันนี้ พระพุทธ- ศาสนาได้ เจริญรุ่งเรืองขึ้นในดินแดนนี้ ตามลำดับ จนกระทั่ง ถึงสมัยสุโขทัย เป็นราชธานี พ่อขุนรามคำแหงมหาราชจึง ได้ทรงรับเอา พระพุทธศาสนาเป็นศาสนา ประจำชาติไทย และเป็นศาสนาประจำชาติเรื่อยมา จนกระทั่งถึง ทุกวันนี้แม้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักร ไทยก็ตราไว้ว่า พระมหากษัตริย์จะต้องทรง เป็นพุทธมามกะ และทรงเป็นองค์เอกอัคร ศาสนูปถัมภก คือ แม้พระองค์จะทรงนับถือ พระพุทธศาสนา แต่พระองค์ก็ พระราชทานความอุปถัมภ์ แก่ศาสนาอื่น ๆ ในเมืองไทยด้วยเช่นกัน พระพุทธศาสนากับ ชนชาติไทย คลุกเคล้ากันมาเป็นเวลายาว นาน ศิลปวัฒนธรรมตลอดจนขนบธรรมเนียม ประเพณีของชนชาติไทยก็ได้รับการหล่อหลอมจาก พระพุทธศาสนาทั้งสิ้น (คณาจารย์เลี้ยงเชียงจางเจริญ : หนังสือพุทธประวัติ , อดิเต็ง ใต้ชื่อ : 2008)

วัดสระเกศราชวรมหาวิหาร เป็นวัดโบราณ เดิมเรียกชื่อว่าวัดสะแก มีตำนานเนื่องในพระ ราชพงศาวดาร เมื่อปีชกาล จัตวาศก จุลศักราช ๑๑๔๔ พุทธศักราช ๒๓๒๕ ปัจจุบันเป็นพระอารามหลวงชั้น โท พระราชทานนามใหม่วัดสระเกศเป็นวัดโบราณดังกล่าวข้างต้น มีข้อความปรากฏตามตำนานว่า เป็น วัดเก่าแก่สร้างมาแต่สมัยโบราณ สันนิษฐานว่าจะได้สร้างมาแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา เดิมมีชื่อว่า “วัดสระแก” เพิ่งมาเปลี่ยนเป็นวัดสระเกศเมื่อสมัยรัชกาลที่ ๑ ตอนที่ได้สร้างกรุงเทพฯพระมหานครครั้งแรก มีปรากฏตาม พระราชพงศาวดารว่า เมื่อจุลศักราช ๑๑๔๕ เบญจศก ตรงกับพุทธศักราช ๒๓๒๖ นั้น พระบาทสมเด็จพระ พุทธยอดฟ้าจุฬาโลก ได้โปรดให้ลงมือก่อสร้างพระนครรวมทั้งพระบรมมหาราชวัง และพระราชวังบวรสถาน

มงคล ได้รวมผู้คนให้ขุดคลองรอบเมืองตั้งแต่บางลำพูเรื่อยไปจนจดแม่น้ำด้านใต้ตอนเหนือวัดจักรวรรดิราชาวาส แล้วโปรดให้ขุดคลองหลอด และขุดคลองใหญ่เหนือวัดสระแก่อีกคลองหนึ่ง พระราชทานนามว่าคลองมหานาค เพื่อเป็นที่สำหรับประชาชนชาวพระนคร ได้ลงประชุมเล่นเพลงและสัทวาในเทศกาลฤดูน้ำเหมือนอย่างครั้งกรุงศรีอยุธยา และวัดสระแก่นั้นเมื่อขุดคลองมหานาคแล้ว พระราชทานเปลี่ยนนามใหม่ว่า “วัดสระเกศ” และทรงปฏิสังขรณ์วัดสระเกศทั้งพระอาราม ตั้งตั้งแต่พระอุโบสถตลอดถึงเสนาสนะสงฆ์ และขุดคลองรอบวัดด้วย คำว่า “สระเกศ” นี้ ตามรูปคำก็แปลว่าชำระ หรือ ทำความสะอาดพระเกศานั้นเอง มูลเหตุที่พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช ทรงพระราชทานเปลี่ยนชื่อวัดสระแกเป็นวัดสระเกศนี้มีหลักฐานที่ควรอ้างถึง คือพระราชวินิจฉัยในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เรื่องจดหมายเหตุความทรงจำของกรมหลวงนรินทรเทวี ข้อ ๑๑๖ ว่า “รับสั่งพระโองการตรัสวัดสระแกให้เรียกว่าสระเกศ แล้วบูรณปฏิสังขรณ์ เห็นควรที่ต้นทางเสด็จพระนคร” ทรงพระราชวินิจฉัยไว้ว่า “ปฏิสังขรณ์วัดสระแกและเปลี่ยนชื่อเป็นวัดสระเกศเอามากกล่าวปนกับวัดโพธิ์ เพราะเป็นต้นทางที่เสด็จเข้ามาพระนคร มีคำเล่าๆ กันว่า เสด็จเข้าโกลนทวาร สรงพระมธุธาภิเษกตามประเพณี กลับจากทางไกลที่วัดสระแกจึงเปลี่ยนนามว่า “วัดสระเกศ”

วัดสระเกศราชวรมหาวิหาร แบ่งเป็น ๒ เขต คือ ทางด้านเหนือของวัดเป็นที่ตั้งบรมบรรพต พระวิหารพระอัฐารส และบริเวณพระอุโบสถจัดเป็นพุทธาวาส ส่วนทางด้านใต้ของเขตพุทธาวาส มีถนนคั่นเป็นเสนาสนะสงฆ์ที่อยู่ของพระภิกษุสามเณร จัดเป็นสังฆาวาส จะเห็นได้ว่าวัดสระเกศมีเขตที่แบ่งไว้อย่างเหมาะสม และสวยงาม บรมบรรพตนี้ โดยมากเรียกกันว่า ภูเขาทอง วัดสระเกศได้เป็นวัดสำคัญเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ของชาติไทย และเกี่ยวกับบรมราชจักรีวงศ์มาเป็นต้นมา จึงเป็นอารามหลวงที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวตั้งแต่รัชการที่ 1 เป็นต้นมา ได้ทรงบริจาคพระราชทรัพย์เป็นจำนวนมากปฏิสังขรณ์ก่อสร้างถาวรวัตถุ และเสนาสนะสงฆ์สืบมาโดยลำดับ (วัดสระเกศราชวรมหาวิหาร 2557 : 42-45) ดังนั้นการเผยแพร่พุทธศาสนา เป็นหนึ่งในภารกิจหลักของสงฆ์ซึ่งปัจจุบันจำเป็นต้องมีการนำกลยุทธ์มาใช้เสริมเพื่อการเผยแพร่การเผยแผ่พระพุทธศาสนาจึงมีความสัมพันธ์กับคนไทยมาช้านาน

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาถึง กลยุทธ์แนวทางการเผยแผ่พระพุทธศาสนาภายในวัดสระเกศราชวรมหาวิหาร อย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ เพื่อศึกษาแนวทางการวางกลยุทธ์และอุปสรรคที่เกิด

จากการนำแผนกลยุทธ์ไปปฏิบัติและแนวทางในการแก้ไขปัญหา การมีส่วนร่วมในการพัฒนาองค์การ ส่งเสริมให้มีทักษะ ความรู้ ความสามารถ และนำไปเป็นแนวทางในการวางแผน ในการพัฒนากลยุทธ์เพื่อ เป็นประโยชน์ต่อการนำไปปรับใช้และแนวเป็นทางในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้กว้างไกลและมี ประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษา 1) เพื่อศึกษาการวางแผนกลยุทธ์การเผยแผ่ พระพุทธศาสนา โดยพระสงฆ์ภิกษุวัดสระเกศราชวรมหาวิหาร 2) เพื่อศึกษาขั้นตอนและวิธีการเผยแผ่ พระพุทธศาสนา โดยพระสงฆ์ภิกษุวัดสระเกศราชวรมหาวิหาร และ3) เพื่อศึกษาแนวทางในการ พัฒนาการเผยแผ่พระพุทธศาสนา โดยพระสงฆ์ภิกษุวัดสระเกศราชวรมหาวิหาร

วิธีดำเนินการศึกษา

การศึกษา เรื่อง การวางแผนกลยุทธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนา โดยพระสงฆ์ ภิกษุวัดสระ เกศราชวรมหาวิหาร เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย จังหวัดกรุงเทพมหานครครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งจากเอกสารและการสัมภาษณ์เชิงลึก in-depth interview กับ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการตามวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีขั้นตอนการวิจัย คือ ประชากร และกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ คือพระสงฆ์ที่ทำหน้าที่ในการบริหารการเผยแผ่พุทธศาสนาภายในวัด สระเกศราชวรมหาวิหาร จำนวนทั้งหมด 6รูป ด้วยวิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก เป็นการสัมภาษณ์ความ คิดเห็นของผู้ให้ข้อมูลสำคัญเพื่อให้ได้ข้อมูลประกอบการวิเคราะห์เกี่ยวกับการบริหารกลยุทธ์ ปัญหา ข้อเสนอแนะการวางแผนกลยุทธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนา โดยพระสงฆ์ ภิกษุวัดสระเกศราช วรมหาวิหาร เขตป้อมปราบ จังหวัดกรุงเทพมหานคร

โดยการคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ จะใช้วิธีการคัดเลือกแบบเจาะจง (purposive smapling) เพื่อให้ได้ข้อมูลตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยในครั้งนี้ ประกอบด้วยบุคลากร พระสงฆ์ภายในวัดสระเกศ ราชวรมหาวิหารจำนวนทั้งหมด 6รูป ด้วยวิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก ประกอบด้วย กลุ่มผู้บริหาร 3 รูป กลุ่มด้านเผยแผ่จำนวน 3 รูป โดยเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยใช้การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก โดยข้อคำถามที่ใช้

ในการสัมภาษณ์นั้นเป็นคำถามเรื่อง การวางแผนกลยุทธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนา โดยพระสงฆ์ กรณีศึกษาวัดสระเกศราชวรมหาวิหาร เขตป้อมปราบ จังหวัดกรุงเทพมหานคร ที่มีขั้นตอนสำคัญคือ การวางแผนเชิงกลยุทธ์ การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม การกำหนดกลยุทธ์ การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ การบริหารเชิงกลยุทธ์ ปัญหาในการบริหารเชิงกลยุทธ์ รวมถึงการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของวัดสระเกศราชวรมหาวิหาร และการเก็บรวบรวมข้อมูล มี 2 ลักษณะ คือ 1) การเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร ได้แก่ การรวบรวมแนวคิด ทฤษฎี วรรณกรรม ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แผนการวางแผนกลยุทธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนา วัดสระเกศราชวรมหาวิหาร และ 2) การเก็บรวบรวมภาคสนาม ได้แก่ การสัมภาษณ์พระสงฆ์ ผู้ปฏิบัติงานภายในวัดสระเกศราชวรมหาวิหาร และการสังเกต การดำเนินโครงการในพื้นที่

ซึ่งการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเอกสาร โดยการวิเคราะห์เนื้อหา การวิเคราะห์ และบรรยายข้อมูลเชิงคุณภาพและการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูล สำคัญ โดยใช้แนวคิดการศึกษาการวางแผนกลยุทธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนา โดยพระสงฆ์ กรณีศึกษาวัดสระเกศราชวรมหาวิหาร เขตป้อมปราบ จังหวัดกรุงเทพมหานคร

ผลการศึกษาและอภิปรายผล

จากผลการศึกษาสรุปได้ว่า

1. การวางแผนเชิงกลยุทธ์

การวางแผนเชิงกลยุทธ์ ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาต้องมีกระบวนการในการกำหนดกลยุทธ์การจัดการเชิงกลยุทธ์เพื่อมาเป็นแนวทางหรือเป็นเครื่องมือในการบริหารงาน เพื่อตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมที่เพิ่มขึ้นทั้งภายในภายนอกการเผยแผ่พระพุทธศาสนาจึงจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือของพระสงฆ์และบุคคลทั่วไป การบริหารเชิงกลยุทธ์จะเน้นและให้ความสำคัญต่อการตัดสินใจเชิงกลยุทธ์ทำให้มีแนวคิดและขั้นตอนในการวางแผนเชิงกลยุทธ์การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม

ภายในภายนอกด้วยการใช้ SWOT เป็นแนวทางกำหนดยุทธศาสตร์การบริหารจัดการด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนาได้มีขั้นตอนและกระบวนการในการวิเคราะห์ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรค มาเป็นแนวทางในการพัฒนาการบริหารจัดการด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเพราะการบริหารเชิงกลยุทธ์จะเกี่ยวข้องกับอนาคตในระยะยาวของพระพุทธศาสนาทั้งหมดเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพสังคมในปัจจุบัน

2. การบริหารเชิงกลยุทธ์

การบริหารเชิงกลยุทธ์ วิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในภายนอกหรือกำหนดแนวทางการทำงานให้ชัดเจน มีการอนุมัติโครงการ จัดเตรียมสถานที่อบรม จัดหาสื่อ งบประมาณและประสานงาน ติดต่อประสานงาน ดำเนินการฝึกอบรมตามโครงการพิจารณากำหนดทิศทางในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาการกำหนดภารกิจ

และเป้าหมายหลักการเผยแผ่พระพุทธศาสนา

การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกที่มีผลต่อการวางแผนกลยุทธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนา เพื่อกำหนดโอกาสและประเมินข้อจำกัดการเผยแผ่พระพุทธศาสนา

การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในของวัดสระเกศราชวรมหาวิหาร เพื่อชี้จุดแข็งและจุดอ่อนของวัดสระเกศราชวรมหาวิหาร

การกำหนดกลยุทธ์ที่สอดคล้องกับจุดแข็ง จุดอ่อนของวัดสระเกศราชวรมหาวิหาร และโอกาสข้อจำกัดของสภาพแวดล้อมภายนอก เพื่อพัฒนาขั้นตอนในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา

3.ปัญหาในการบริหารเชิงกลยุทธ์

พบปัญหาในการบริหารเชิงกลยุทธ์ คือ ส่วนใหญ่เกิดจากสภาพแวดล้อมภายนอกที่ไม่เข้าใจการทำงานของพระสงฆ์ในการวางแผนกลยุทธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนา โดยพระสงฆ์ ภาวนาวิทยาลัยวัดสระเกศราชวรมหาวิหาร อำเภอป้อมปราบ จังหวัดกรุงเทพมหานคร

3.1 ปัญหาในการขาดงบประมาณสนับสนุนการจัดทำโครงการหรือกิจกรรมต่างๆ

3.2 ปัญหาในการขาดแคลนพระวิทยากร

3.3 ปัญหาเกิดจากขาดความรู้เข้าใจในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา

3.4 ปัญหาการเปลี่ยนแปลงของสังคมหรือสภาพแวดล้อมภายนอก

3.5 ปัญหาที่เกิดจากแผนงาน โครงการหรือกิจกรรมในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา

3.6 ปัญหาขาดความชัดเจนในการกำหนดกลยุทธ์

3.7 ปัญหาเกิดจากกระบวนการสรรหา คัดเลือก ฝึกอบรม และรักษาบุคลากรในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา

3.8 ปัญหาในการวางแผนกลยุทธ์ในการดำเนินงาน

4.ข้อเสนอแนะแนวทางการควบคุมและการประเมินกลยุทธ์

ข้อเสนอแนะแนวทางการควบคุมและการประเมินกลยุทธ์ ควรมีการควบคุมและการประเมินกลยุทธ์ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้ชัดเจนและมีแนวทางในกำหนดโครงการหรือกิจกรรมต่างๆที่จะต้องทำในอนาคตมีการเตรียมงานมีการเตรียมเอกสารมีการเตรียมพร้อมของผู้ที่จะทำหน้าที่ในการเผยแผ่พุทธศาสนาโดยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

- 4.1 ต้องมีแผนกลยุทธ์ หรือการวางแผนปฏิบัติงาน
- 4.2 ต้องเตรียมความพร้อมขององค์การหรือโครงการที่จะต้องทำ
- 4.3 ควรตรวจสอบผลการดำเนินงานทุกครั้ง
- 4.4 ควรสร้างความเข้าใจการทำงานระหว่างผู้บริหารและผู้นำนโยบายไปปฏิบัติ
- 4.5 ต้องมีการกำหนดกลยุทธ์สนับสนุนการดำเนินงานทุกครั้ง
- 4.6 สำนวจการทำหน้าที่ของผู้ปฏิบัติทั้งภายในและภายนอกองค์การ
- 4.7 ควรดำเนินการแก้ไขเมื่อเกิดอุปสรรคหรือปัญหาในการทำงานทันที
- 4.8 ต้องกำหนดทางเลือกในการแก้ปัญหาและวิธีการเผยแพร่พระพุทธศาสนาทุกครั้ง
- 4.9 ต้องมีการประเมินกลยุทธ์จัดทำข้อเสนอแนะที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรมในการเผยแพร่พระพุทธศาสนาทุกครั้ง

อภิปรายผล

การศึกษา เรื่องการวางแผนกลยุทธ์การเผยแพร่พระพุทธศาสนา โดยพระสงฆ์ กรณีศึกษาวัดสระเกศราชวรมหาวิหาร เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย จังหวัดกรุงเทพมหานคร มีประเด็นที่น่าสนใจนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ผลจากการวางแผนวิเคราะห์กลยุทธ์ พบว่าความยั่งยืนขององค์การของการเผยแพร่พระพุทธศาสนา ต้องเริ่มจากการกลยุทธ์และต้องมีแนวทางการดำเนินงานที่ชัดเจน กำหนดทิศทางในการเผยแพร่พระพุทธศาสนาโดย SWOT การวิเคราะห์ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรค การทำงานอย่างมีระบบ มีความยืดหยุ่น เป็นการกำหนดแนวทางในการบริหารจัดการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมต่างๆในการกำหนดทิศทางในการเผยแพร่พระพุทธศาสนาโดยมีขั้นตอนที่สำคัญคือการวางแผนเชิงกลยุทธ์ การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม การกำหนดกลยุทธ์ การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ การบริหารเชิงกลยุทธ์ ปัญหาในการบริหารเชิงกลยุทธ์ การควบคุมและการประเมินกลยุทธ์ รวมถึงการเผยแพร่พระพุทธศาสนาของวัดสระเกศราชวรมหาวิหาร ที่เป็นตัวกำหนดชี้ชัดการเผยแพร่พระพุทธศาสนาจะประสบความสำเร็จตามเป้าหมายตามที่ได้วางเอาไว้และต้องมีการประเมินการทำงานมีการตรวจสอบขั้นตอนด้วยวิธีการโดยอาศัยจุดแข็งของวัดที่มีขนาดใหญ่และเป็นหนึ่งในสถานที่ท่องเที่ยวของประเทศไทยในเชิงพระพุทธศาสนา ให้มีความสอดคล้องในด้านการวางแผนกลยุทธ์และด้านการเผยแพร่พระพุทธศาสนาต้องมีการเตรียมความพร้อม ทั้งทางด้านเอกสารและพระวิทยากร และจัดเตรียมสถานที่ต่างๆเพื่อรองรับบุคคลหรือเยาวชนที่มีความต้องการที่จะเข้าวัดปฏิบัติธรรมส่วนในด้านการเผยแพร่ต้องเตรียมแผนงานให้มีความสอดคล้องกันในด้านการวางแผนกลยุทธ์หรือแผนงานในการวางตัวบุคลากรที่มีการวางเป้าหมายที่ชัดเจนและต้องมีขั้นตอนการทบทวนการทำงานมีการดึงบุคลากรภายนอกมาทำงานติดตามสรุปและประเมินผลการทำงานเพื่อให้งานนั้นมีความสอดคล้องกัน

ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา

2. ผลจากการวิจัยปัญหาและอุปสรรคในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา พบปัญหาในการบริหารกลยุทธ์ ส่วนใหญ่ที่เป็นปัญหาอุปสรรคส่วนมากจะเป็นด้านบุคคลากรการขาดบุคคลากรในแต่ละด้านโดยเฉพาะ ด้านการปฏิบัติงานด้านเผยแผ่ยังมีพระสงฆ์ที่ไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติงานทำให้นโยบายการบริหารงานขาดความต่อเนื่องจนทำให้เกิดอุปสรรคในการปฏิบัติงาน โครงสร้างการทำงานมีความชัดเจน แต่การปฏิบัติงานยังล่าช้า ทำให้งบประมาณการใช้ในการจัดโครงการเพิ่มขึ้น

3. ผลการศึกษา การวางแผนกลยุทธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนา โดยพระสงฆ์ กรณีศึกษาวัดสระเกศราชวรมหาวิหาร เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย จังหวัดกรุงเทพมหานคร พบว่าขั้นตอนกำหนดกลยุทธ์นั้นมีความสำคัญในการกำหนดทิศทางของการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ไม่ว่าจะเป็นการวางแผนเชิงกลยุทธ์ การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม การกำหนดกลยุทธ์ การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ การบริหารเชิงกลยุทธ์ ปัญหาในการบริหารเชิงกลยุทธ์ การควบคุมและการประเมินกลยุทธ์ ล้วนแต่เป็นเครื่องมือที่ใช้เพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาทั้งในประเทศและต่างประเทศ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

จากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยขอเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินการต่อไป ดังนี้

1. ควรทำการวัดผลของโครงการ การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเพื่อที่จะนำข้อมูลที่ได้มาแก้ไขและกำหนดกลยุทธ์ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในครั้งต่อไป
2. ควรจะมีการศึกษา ขั้นตอนการกำหนดกลยุทธ์เพื่อให้การเผยแผ่พระพุทธศาสนามีประสิทธิภาพ ประสิทธิผลมากขึ้น
3. ควรจะสนับสนุนหรือส่งเสริมให้ผู้ปฏิบัติหน้าที่มีการศึกษาพัฒนาความรู้ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้มากยิ่งขึ้น
4. ควรจะศึกษารูปแบบการเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้สอดคล้องกับสภาพสังคมไทยในปัจจุบัน

เอกสารอ้างอิง

คณะสงฆ์วัดสระเกศ (2559) . ประวัติวัดสระเกศราชวรมหาวิหารและพระบรมสารีริกธาตุชุดได้พระ

สถูปที่มีชัยภูมิประเทศ . กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง

คณะจารย์เลี้ยงเชียงจางเจริญ . พุทธประวัติ . กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์เลี้ยงเชียงจางเจริญ

ณัฐพร เขจรนนท์ (2552).การจัดการเชิงกลยุทธ์. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ซีเอ็ดดูเคชั่น

ภัชลา สุวรรณวล (2559). การจัดการเชิงกลยุทธ์. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ทริปเพิ้ล เอ็ด

ดูเคชั่น .

สมเด็จพระพุฒาจารย์ เกียว อุปเสโน .(2557) ประวัติวัดสระเกศราชวรมหาวิหาร . กรุงเทพมหานคร :

สำนักพิมพ์วัดสระเกศราชวรมหาวิหาร

พุดินันท์ ยาไธสง (2557) . การบริหารเชิงกลยุทธ์ของสำนักนวัตกรรมการเรียนรู้มหาลัยศรีนครินทรวิ

โรต . วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต , มหาวิทยาลัยรามคำแหง

วราพงศ์ กาญจนรักษ์ (2555) . การนำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาไปปฏิบัติของเทศบาล ตำบลบ้าน

ล้อง อำเภอยางสะระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี . วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต , มหาวิทยาลัย

รามคำแหง

นนทพล พงษ์สรอย (2550) . สภาพและปัญหาการดำเนินการวางแผนกลยุทธ์ของสถานศึกษาชั้น

พื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี .วิทยานิพนธ์ครุศาสตรบัณฑิต ,

มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี

พัชรา นาคกล่อม (2548) การกำหนดกลยุทธ์ ในการแก้ไขปัญหาการขาดทุน กรณี ศึกษา

บริษัทโนเรล . วิทยานิพนธ์คณะบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต , มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย

พระมหาจักรกฤษ จกญาโณ (2556) การวางแผนกลยุทธ์การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม

กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลยางสีสุราช อำเภอยางสีสุราช จังหวัดมหาสารคาม .

สารนิพนธ์คณะรัฐศาสตรมหาบัณฑิต , สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

บำรุง สุขพรรณ และ บัว พลรัมย์ (2552) รายงานการวิจัยกลยุทธ์ความสำเร็จในการเผยแพร่ธรรมที่

แฝง อยู่ในปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระสังฆาธิการในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ . นิตย

ศาสตร์ , มหาวิทยาลัยเกริก

พร รุ่งสีทอง (2558) แนวคิดการนำแผนกลยุทธ์ธุรกิจไปสู่การปฏิบัติให้เกิดผล . ค้นหาเมื่อวันที่ 24

มกราคม 2561 , จาก <http://www.bangkokbiznews.com/blog/detail/634540>

อิตเต็งได้ชื่อ (2008) ประวัติพระพุทธศาสนา . ค้นหาเมื่อวันที่ 18 มกราคม 2561 , จาก

<http://www.yodyut.com/topic.php?topic=3268>